

BCG inofficiell rådgivare i kritiserad utredning

Den statliga utredningen om centralisering av vården i Sverige har ifrågasatts av experter och konstaterats ha stora brister.

Nu kan DN avslöja att konsultbolaget Boston consulting group agerat inofficiell rådgivare, och stått för centrala underlag i utredningen.

– BCG gav oss intressant information om volym, bekräftar utredaren Måns Rosén till DN.

● På Karlavägen den 11 november 2014 hölls ett startmöte som skulle lägga grunden till den statliga utredningen som innebär en radikal förändring av svensk sjukvård. En av Boston consulting groups ledande konsulter höll inför experterna en genomgång av hur antalet utförda operationer på sjukhusen påverkar resultat inom avancerad kirurgi.

Ett år tidigare, på hösten år 2013, var professor Måns Rosén själv inbjuden till ett möte hos konsultbolaget i deras lokaler på Gustav Adolfs torg, där han fick en 37-sidig rapport om att centralisera vård för att förbättra resultat.

– Det var ett inofficiellt möte. Jag kommer inte i håg på vems initiativ, skriver Rosén i ett mejl till DN.

BCG angav bland annat sjukhus som utför mellan 100–400 höftoperationer årligen visar bättre resultat än de som utför färre.

I april 2014 kom direktivet till utredningen om att högspecialiserad vård skulle centraliseras för förbättrade resultat. I mars i år röstade en enig riksdag igenom lagändringen som gäller från den 1 juli. Målet: centralisera 5 procent av sjukvården nationellt.

Utredningen "Träning ger färdighet" har blivit starkt kritiserad av experter. Utredningen, som beställdes av den dåvarande alliansregeringen och leddes av Måns Rosén, uppgav att 500 liv skulle räddas av centralisering – en siffra som SVT avslöjat bygger på lösa grunder.

Enligt utredningen ska endast sjukhus som utför över 50 operationer av ett visst slag få utföra dem – även det en siffra som experter och remissinstanser ifrågasätter evidensen för.

Samtidigt larmar kirurger och forskare om att centraliseringen

redan skapar köer till canceroperationer.

Nu kan DN alltså avslöja att Måns Rosén tagit hjälp av BCG i sin utredning. Ingenstans i utredningen nämns BCG:s deltagande.

BCG:s seniora partner Stefan Larsson har sedan i december nekat DN en intervju, men skriver i ett mejl:

– BCG har inte haft några formella uppdrag om centralisering av högspecialiserad vård i Sverige. Jag har inte varit formell rådgivare till den utredningen.

Måns Rosén bekräftar dock i mejl:

– BCG gav oss intressant information om volym. Liksom vi fått från cirka 1000 andra som vi träffat. Jag förstår inte riktigt detta fokus på BCG.

Rosén lyfter att BCG tillhandahållit bland annat information om hur tyska Martinikliniken visat goda resultat gällande prostatacancer.

I utredningens bärande kapitel om sambandet mellan volym och kvalitet, anges i referenserna studier av BCG-knutna bolaget Ichom, Harvardekonomen Michael Porter, liksom en studie från Martinikliniken, som i sin tur refererar till BCG:s seniora partner Stefan Larsson.

Martinikliniken, som genomför tusentals operationer av prostatacancer varje år används ofta av BCG som lysande exempel. Sjukvårdens ledarskapsakademi, som BCG står bakom, arrangerar även studiebesök för läkare till kliniken.

Måns Rosén var även statlig utredare för en översyn av svenska kvalitetsregister "Guldgruvan i svensk sjukvård" 2011, som officiellt delvis baseras på en "mycket värdefull" rapport sammanställd av BCG.

Professor Rosén tillhör Karolin-

ska institutets LIME-institution, där flera forskare arbetar med värdebaserad vård genom bolaget Ivbar, och som har samarbetat med Ichom och Harvard business school i Boston.

Harvardekonomen Michael Porter, som samarbetar med BCG, förespråkar även centralisering av vård. Men enligt Rosén har han inte influerats av BCG eller Porter i detta sammanhang.

– Nej, definitivt inte, säger Rosén. Martin Ingvar, professor vid Karolinska institutet, som tillsammans med BCG och Michael Porter startat bolaget Ichom var expert i Roséns utredning. Han skriver i ett mejl att han inte sett SVT:s "Dokument inifrån" men har förstått att siffran 500 väckt diskussion.

– Det är en nivå som är svårbestämd, men min bedömning utifrån tillgänglig litteratur är att den är konservativ. En siffra kan vara osäker utan att vara riggad, skriver Ingvar.

När det gäller underlaget lyfter även Ingvar fram Martiniklinikens resultat.

Professor emeritus i kirurgi Ulf Haglund, var en av experterna som 2015 i en debattartikel i Dagens Medicin uppmärksammade bristande underlag i utredningen. Nu reagerar han mot BCG:s inblandning.

– Det gör mig ytterligare missnödd. BCG är inte ett vetenskapligt institut utan ett affärsdrivande bolag. Det är väldigt bra att det här lyfts fram. Så här får det inte gå till i det svenska offentliga utredningsväsendet. Det måste vara mycket mer objektivt, och mycket mindre jävigt, säger Ulf Haglund.

Han ifrågasätter stora privata kliniker i större länder, som Martinikliniken, som referens.

– De marknadsför sig genom att publicera egna data om sin verksamhet. Vi har ingen aning om vilken selektionsmekanism de har, vad gäller socioekonomisk struktur på patienterna och så vidare.

Umeå universitet har i remissvaret ifrågasatt uppgifterna om volymer. Professor i kirurgi Ulf Gunnarsson vid Umeå universitet:

– Att Boston consulting group har varit inblandade är förfärligt. De har inte bidragit med någonting positivt till svensk sjukvård. Jag har

presenteras. Utredningen "Träning ger färdighet" ska visa hur den högspecialiserade vården ska centraliseras för att ge bättre resultat och en mer jämlik vård.

November 2015. Utredningen lämnar in sitt betänkande. I utredningen slås fast att 500 liv kan räddas genom en centralisering.

Professor Måns Rosén ledde den statliga utredningen.

Foto: Anders Norderman

Utredningen beställdes av dåvarande socialministern Göran Hägglund (KD).

Foto: Maja Suslin/TT

Stefan Larsson, BCG:s seniora partner.

Foto: Marc Femenia

Yvonne Dellmark, ordförande för läkarföreningen på Karolinska.

Foto: Marc Femenia

Ulf Gunnarsson, professor

Ulf Haglund, professor emeritus

Martin Ingvar, professor

läst många statliga utredningar, men från början känt att det här är helt fel. Det är ytterligare ett avslöjande som visar hur obehaglig den här soppan är, säger han.

Dåvarande socialminister Göran Hägglund (KD), som beställde utredningen:

– Jag minns inte vem som initierade den.

Hägglund säger sig inte heller känna till att BCG spelat en aktiv roll i de båda utredningar som han beställt.

– Det är nya uppgifter för mig. Men de har ju stora kunskaper på området.

Hägglund uttalade själv under sin tid som minister att den högspecialiserade vården skulle koncentreras till färre platser.

– Faktum kvarstår att det spelar roll vilken mängd behandlingar man utför. Det handlar också om att använda resurserna effektivt.

Måns Rosén ifrågasätter varför det är relevant att ställa frågor om BCG:s deltagande i utredningen. Han svarar inte på varför möten med bolaget hållits inofficiellt.

– Jag tycker att ni på DN ska ställa frågor om vilket vetenskapligt underlag personer har som säger att det inte finns ett klart samband mellan volym och resultat. Medier har här inte haft ett kritiskt förhållningssätt, skriver Rosén.

Som DN i en rad artiklar berättat, har BCG varit tongivande i att omorganisera Karolinska universitetssjukhuset enligt modellen värdebaserad vård, som enligt en rapport från Sahlgrenska saknar evidens.

DN har även avslöjat stora frågetecken kring mångmiljonfakturorna som bolaget skickat till Karolinska.

Omorganisationen har kritiserats hårt, inte minst av läkarföreningen på Karolinska. Ordförande Yvonne Dellmark, reagerar på att BCG medverkat även i den statliga utredningen.

– Efter det vi sett hittills är det inte förvånande, men oroande. Det finns stora risker när någon som har egna intressen tillåts få så stort inflytande över svensk sjukvård, säger hon.

Lisa Röstlund

lisa.rostlund@dn.se

Anna Gustafsson

anna.gustafsson@dn.se

Bakgrund.

Oktober 2010. Utredningen "Guldgruvan i hälso- och sjukvården", en översyn av kvalitetsregistren presenteras. Utredare är Måns Rosén. BCG har bidragit med underlag.

Oktober 2013. Professor Måns Rosén deltar vid ett informellt möte på BCG:s huvudkontor i centrala Stockholm. På mötet presenterar

konsultbolaget underlag om lämpligt antal operationer för att nå bra resultat.

Mars 2014. Socialminister Göran Hägglund (KD) berättar på partiets kommun- och landstingsdagar att den högspecialiserade vården ska koncentreras till färre platser.

April 2014. Kommittédirektiven

December 2015. Professor emeritus Ulf Haglund och medicinske rådgivaren Thomas Troeng ifrågasätter utredningens slutsatser i en artikel i Dagens Medicin.

September 2017. Regeringen föreslår lagändring om den högspecialiserade vården.

Mars 2018. Riksdagen röstar

igenom en lagändring av hälso- och sjukvårdslagen som innebär att 5 procent av sjukhusvården ska centraliseras. Centralisering av 10-15 procent av vården på regional nivå föreslås.

Maj 2018. SVT:s "Dokument Inifrån" avslöjar stora brister i utredningens faktaunderlag.